

Inc. 35-C. 22

~~46-3-79~~

xx lib. bella Rom & iudey. 46-3-19
IOSEPHI IVDEI HISTORIOGRAPHI VIRI CLARISSIMI PROLOGVS IN LIBROS
ANTIQVITATVM VIGINTI INCIPIT FOELICITER: ET DE GRAECO IN LATI
NVM TRADVCTOS: PER VENERABILEM PRESBYTERVM RVFFINVM AQV
ILEIENSEM VIRVM DOCTISSIMVM.

HISTORIAM CONSCRIBERE DISPONENTIBVS NON VN
am nec eadē uideo eiusedē studiū causā; sed multas existere: & ab alter
utro plurimum differētes. Nā quidā eorū sui sermonis pādere uolētes
ornatū; & ex hoc gloriā aucupātes: ad partē huius disciplinæ accedūt.
Alii uero illis gratiā referētes: de qbus ipsā descriptionē esse cōtigerit
ī opere eodē ultra uirtutē coacti sunt laborare. Quidam aut ipsa reze
necessitate uim passi sunt: ut ea quibus interfuerūt cum agerent: scri
pture declaratione colligerent: Multos autē magnitudo rerum utilitū
in occulto iacentium inuitauit: ut historiā ex his ad utilitatē deberent
proferre cōem. Harum itaq; quas prā dixi causarū: duæ nouissimæ mi
hi etiam prouenerunt. Bellum nanq; quod iter Romanos & nos iudeos fuit: & qui actus ei quicq;
finis accesserit: experimento ipse cognoscens narrare coactus sum: propter eos qui ueritatē ī ipsa
conscriptioe corrūpunt. Præsens autē opus assumpsi: credēs etiam dignū studium Græcis om
nibus apperiri. Continebit itaq; omnem antiquitatem nostram & conuersationis ordinem ex
hebraicis litteris interpretatū. Dudum siquidem cū bella cōscribere pposueram declarare q fue
rint ī incio iudei: & quibus sint uis fortunis: & per quē legislatores sint eruditi hoc quod ad pie
tatem aliāq; uirtutis continētiam noscitur attingere: & q longis pugnantes temporibus: iuiti no
uissime uenerint ad certamina Romanorū. Sed quoniā igens erat operis eius ordo: & ualde per
plexus in ipso libro diuidens disponensq; principia: atq; finem cōscriptioe ipsam abbreviare tē
taui. Tempore nanq; procedente secundum illud quod solet accidere grandia cogitatibus: mihi
quoq; segnicies tarditasq; successit tantā arripiendi materiā in usum extraneæ quippe linguæ: &
ā nostra consuetudine pegrinæ. Erant autē qui me historiæ desiderio pro rebus talibus iuitarent:
& præcipue horum oīum epafroditus uir qui uniuersas quidē dilligere disciplinas: maxie autē
rerum gestarū cognitione gauderet utiq; cum & ipse magnis rebus & multimodis causis iterfuis
set: & ī omnibus mirabilem naturæ fortitudinē: & imutabilem uolūtātē suæ uirtutis ostēderet.
Huic enim uiro semper obediens qui utiliter & bene agentium cooperatore existeret: ne uideret
desidia potius q̄ optimo labore gaudere: ad hoc me protinus armaui: illud quoq; super ea quæ iā
dicta sunt nō transitorie cogitas: quia p hæc & de nostra profapia aliquid tradere nostris uoluit:
& de Græcis si quis eorū scire quæ nostra sunt uoluerit. Cōperi siquidē quomodo Ptolomeorū
secundus rex maxie circa disciplinam & librorū collectionē studium habens: in nostra præcipue
lege opus suæ largitatis ostendit: & cōstituta eius festinauit græca uoce transferri. Pontifex uero
noster Eleazarus: nulli uirtute secundus nō iuidit: ut prædictum regē hac utilitate priuaret: cui
oīo forsitan restitisset: nisi patriæ nostræ cōgrueret: ut nihil bonorū eius remaneret occultum.
Ideoq; mihi scilicet ipse cōuenire putauit: ut magnanimitatem quidē pontificis imitaret: & ut re
gie largitati similiter responderetur ab eis qui doctrinæ amatores esse noscūtur. Neq; enim ille
omne descriptionem a translatoribus accepit: quando ea tantūmodo quæ legis sūt: hi qui ad ex
planationē missi fuerant Alexandriam tradiderunt: cū sint alia innumera quæ per sacras litteras
indicanur: utpote quinq; miliū historia in istis exposita: & diuersæ quidē in his continētiae sunt.
multæ uero ciuitatū fortunæ: & fortia facta ducum: & mutabilitates conuersationum: qd̄ totū
ex ipsa historia præcipue poterit quilibet agnoscere. si eam uoluerit lectitare: in qua etiā reperit:
quō eis qui uoluntatem propriam non sequuntur: & ea quæ bene sancita sunt transcendere non
presumūt omnia ad terminum fidei tendētia prospere paguntur: & honoris foelicitas præbetur
a deo: quando uero recesserint aliqui ab huius diligentia ueritate: fiunt eis oīa sub inopia: quæ
uidebantur in abundantia cōstituta: & ī calamitatem inportabilem eis uertitur: quicquid quasi
bonum agere festinabant. Iam itaq; eos qui lecturi sunt hos libros exoro: ut uoluntatem suam
deo submittant: & leges nostras probent si naturam eius digne considerauit: & semper
decentes actus uirtutis eius exposuit: purā rōnem de illo custodiēs ab omni que refertur ab aliis
turpitudine fabularū licet ex longitudine temporis: & ætate uetustiore potuisset multam signē
torum fallaciarū habere licetiā. Fuit enim ante annos duo milia. In qua longitudine seculi: neq;
ipforum deorū generationes poetæ: nisi forte hoīum actus aut leges dicere presumpserūt: inte
gritatem uidelicet eorū: quæ a me conscripta sunt: procedens sermo ordine proprio declarauit.

a ii

*De' Libro del Pre. Le Giovanni
Pro Contu. Mondij Salu. E. n. e.*

Hoc factum me in negotio isto proposui: ut nihil adiitiam: nec iteꝝ prætermittā. Quia uero pene omnia ex moyses legislatoris sapientia apud nos pendere noscuntur: necesse mihi est pauca de illo prædicere ne qui legentium quærāt: cur nostri sermo studium descriptionis habēs de dictis & factis in tantā naturæ rōnem processerit. Sciendum itaq; quō legislator ille omniū rerum necessarium iudicauit ut quisquis suā uitā bene gubernaturus & legem esset aliis positurus: dei primitus deberet considerare naturam: opamq; eius mē contemplaretur. & eius exemplū imitaretur: & q̄tum esset uirtus hunc sequi tentaret. Neq; enī uel ipsi legislatori fuit sufficiens mens: dum in ipsius utiq; contemplatione deficeret: nec eis qui conscripturi sunt p̄ causa uirtutis aliquis prosper euentus erit: nisi præ oībus doceātur quia pater omniū & dominus deus existens: & uniuersa respiciens: sequentibus se uitā foelicissimā præberet: uirtute uero digredientes: maximis calamitatibus subdit. Hoc ergo docere desiderans Moyses suos ciues ac populos legis cōstitutionem nō ab ore cōmuni: neca propriis placitis inchoauit: sed ad deum & mūdi fabricam eoz mētes erigens & persuadens: quoniā creaturæ terrenæ opus dei præcipuū hoīes sumus: dum habuisset eos iam ad pietatē obediētes: de rebus reliquis eis facillime persuasit. Alii nanq; legislatores fabulas sequētes humanoz delictoz confusione potius i deos suos sacrilego sermone uerterunt: & multam malignis peccādi licentiam præbuerunt. noster uero legislator summā uirtutem deum habere pronuntians. infudit hoībus ea participari: & eos qui taliter non saperēt nec crederent: iussit ineuitaliter castigari. Secūdu hoc ergo argumentū facere examinationē lecturos exoro. sic enim considerantibus nihil irrationabile dictum nihil ad maiestatem dei atq; clementiam uidetur incongruū. Cuncta nanq; circa naturam rez affectionē consonam habere noscūtur. alia quidem aperto uel simplici modo legislatore tangente. alia uero cum sua honestate allegorice proferente. quia qui clare dici proderat: hæc manifeste declarauit. Volentibus autē etiam cās rez singulas considerare: contēplatio multa nimis: & ualde philosophica repit. Quod ego nunc quidem dicere suppono: sed deo tempus præbente nobis post hoc opus tentabo conscribere. Conuertar autē ad rez narrationem: reminiscens primitus eoz: quæ de mūdi fabrica Moyses dixit. Hæc aut in sacris libris comperi ita conscripta.

Capitula in librum primū incipiunt.

Aec insunt in primo libro iosephi historiæ antiquitatis iudaicæ.	Cap. i.
De creatiōe cæli & terræ: & de opibus sex diez: & regæ diei septi.	Cap. ii.
De plasmatiōe prothoplastorum: & de plātatione paradisi: & de itroductione Adam & eue in ipsum.	Cap. iii.
De transgressionē prothoplastoz: & de eiectione eoz de paradiso.	Cap. iiii.
De interfectione Abel p̄ Cain: & de pena qua multatus ē cain: & de duabus colūnis latericia & lapidea: in quibus conscripserunt filii adam omnem disciplinam rerum cælestium quam per se adinuenerunt.	Cap. v.
De inundatione diluuii super terram: & ubi noe saluatus est cum generatione sua per arcam.	Cap. vi.
Noe post diluuium oblatis domino hostiis. orat nullam aquarum inundationem ulterius induci super terram.	Cap. vii.
Deus annuit præcibus noe: arcū pluuialem designās ei in testimoniū fœderis	Cap. viii.
De morte noe: & de filiis eius.	Cap. iiii.
De nemroth filio chā: & de ædificatiōe turris: & de discordia diuersæz linguaz.	Cap. x.
De dispersione gentium i uniuersas terras: post ædificationem turris.	Cap. xi.
De filiis iaphet filii noe: & de gentibus quæ per eos institutæ sunt.	Cap. xii.
De filiis cham filii noe: & de gentibus p̄ eos institutis.	Cap. xiii.
Noe inebriatus: nudatus: irrilus: irrisorem filium maledictioni subdit: fratribus eius maledictū patris effugientibus.	Cap. xiiii.
De filiis sem filii noe: seu de gentibus per ipsos institutis: & de ortu abrae	Cap. xv.
Abraam secundum præceptum domini de chaldaea migrat in chananeam.	Cap. xvi.
Abraam fame opprimente chananeam: egyptum ingreditur: ubi dignus & clarus habetur: disciplina arismetica: & astrologia: contradens ægyptiis: a quibus iterū regressus in chananeā: partitur terram cum loth cognato suo.	Cap. xvii.
Sodomite congressi cum assyriis prælio uincuntur: uicti captiui abducuntur: cum quibus loth captiuius abducitur.	Cap. xviii.

Abraā irruens i assyrios: loth & captiuos sodomitarū eripuit: cui regresso occurrit rex sodomitarū: & melchisedech rex solimorū: deinde accepto pmissio diuino deposteritate: genuit ismahel: ipseque circūcisus est prācipiente domino: & ismahel: totaq; domus eius. Cap. xix.
 De abraam quō tres angelos suscepit: a quibus audiuit & sarā filiū piturā: & sodomitaz euerfio-
 nē: & de loth: qui & ipse suscepit āgelos hospicio: & de euerfione sodomoz simulq; de eruptione
 loth cū tota domo eius: & quomodo uxor loth conuersa est in statuam salis: cum respicit ciui-
 tatem pereuntem: & de cōmixtione finarum cum patre. Cap. xx.
 Quomodo abraam migravit in gerara: & abimelech admauit saram uxore abrac: sed correptus
 a domino: reddidit eam ipsi intactam: & de natiuitate ysaac. Cap. xxi.
 Quō abraā monēte sara: & pīcipiente domino emisit a se agar cū filio ismahele. Cap. xxii.
 Abraam accepit mādatum a domino de immolatione ysaac. Cap. xxiii.
 De morte sara & sepultura ipsius: post cuius mortē abraā accēpit cethurā uxore. Cap. xxiiii.
 Quomodo ysaac quadragenarius duxit uxorem rebeccam. Cap. xxv.
 Abraam moritur: & sepelitur in ebron cum sara coniuge sua. Cap. xxvi.
 De cōceptu uel ptu rebeccae: & quō ysaac pegrinatus est i geraris tpe famis: & quia cū senuisset:
 & caligarēt oculi eius: benedixit iacob cū putaret se benedicere esau. Cap. xxvii.
 Iacob timēs fratrē fugit ad laban in mesopotamiā: ubi filias labā lyam & rachel accepit uxores:
 cū ācillis eaz bala & zelsa: ex qbus filios. xii. genuit: & unā filiā: quae regresso iacob de mesopota-
 mia ad chananeam: uiolata est a sicheu filio emmor regis sicimoz: quare indignati fratres eius
 totam ciuitatem percusserunt in ore gladii. Cap. xxviii.
 Moritur ysaac in ebron: & sepelitur a filiis suis: rebecca uxore prius defuncta.

Iosephi antiquitatis iudaicae liber primus incipit foeliciter.

IN PRINCIPIO CREAVIT DEVS CELVM ET TERRAM: SED DVM
 terra ad aspectū non ueniret: & pīfūditate tenebris celaretur: & spiritus dei de-
 sup portare deus fieri iussit lumē: quo facto considerās oēm materiā: separa-
 uit lumen & tenebras: & alia quidē rei nomē imposuit noctē: aliud uero uo-
 cauit diē: uespere & mane appellās initiū lucis & regē. Et his quidē est primus
 dies: moyses autē cū unū eē dixit. Et licet sufficiat cām huius rei etiā nūc dice-
 re: tamē qā pollicitus sum rationē causaz singulaz seorsum tradere: illud ad
 huius rei interpretationem me necessariū est differre. Post hāc secūda die cēlū
 super oīa collocauit: ipsumq; ab aliis distinguēs: i semetipso cōstitutū eē prae-
 cepit: & ei cristallū circūfigens: humidū eū & pluuiālē ad utilitatē quā sit ex
 terre imbribus: cōgrue fabricatus ē. Tertia die statuit terrā: circa cā mare dis-
 fundens. Ipsa uero die repente uirēs herba & semē de terra sunt orta. Quarta
 autē die ornauit cēlū sole & luna: aliisq; sideribus: motus eis tribuēs atq; cursus: qbus horaz di-
 stinctiōes manifeste designarent. Quīta die animalia natatilia & uolatilia: alia qdē i pfundo alia
 uero i aere esse cōstituit: copulās ea ad cōmunionē atq; pmixtionē cā plis pfuturē: & ut eoz na-
 tura multiplicari potuisset & crescere. Sexto uero die creauit quadrupedū genus: masculinū fa-
 ciēs atq; foemininū: i quo et hoīem finxit. Ita ergo mūdū cunctū sex diebus & oīa quae i eo sunt
 facta Moyses ait. Septio die deū ab opibus manuū suaz regeuisse dicēs. Vnde et nos eo die labo-
 ribus ppiis uacare dignoscimur: cum sabbatum appellātes: qd nomē requiem hebraica lingua
 significat. Cap. ii.

I Ost septimā uero diē cepit de hoīs natura moyses reddere rationē: ita dicens. Finxit
 deus hoīem: puluerē de terra sumēs: & i eū spiritū i spirauit & animā. Hic autē homo
 Adā uocatus ē: qd nomē hebraica līgua significat rubeus: quoniā cōspersa rubea terra
 factus ē. Talis ē. n. uirgo tellus & terra. Prāsentauit quoq; deus ade aīalia secūdū gēus
 foemininū masculinūq; demonstrā: & his noīa iposuit: qbus et nūc uocāt. Vidēs ergo deus adā
 nō habentē societate ad foeminā neq; cohabitationē cū utiq; nō esset: delectās autē in aliis aīali-
 bus quae copulata uidebātur: una dicē: eo dormiēte: auferēs costā eius: finxit ei mulierē: & adam
 sibi iūctā: cognouit de se fuisse plasmātā. Issa hebraica līgua mulier appellat. Nomē uero mulieris
 illius erat eua: qd significat oīum uiuetiū mēm. Dicit autē deū et ad orientē plātasse padisum oī
 germiatiōe florentē: i hoc enī eē & uita plātationē: & aliā prudētiae: qua cognoscere qd eēt bo-
 nū: qd uē malū: & i hūc ortū iroduxisse adā & eius uxore: pīcipiente plātationū eos habere solici-
 tudinē. Rigat uero ortus hic ab uno fluē: circa oēm terrā uidiq; pfluēte. Hic i quattuor diuidit
 a iiii

ptes: & phison qdē nomen ē uni: qd iundationē significat: ductus ī indiā: ī pelago late diffūdit: qd geta nūcupat a grācis: euphrates autē & tigris ī mare rubrū ferūt. Vocat euphrates qdē foras: qd significat dispōiōes seu flos: tigris autē diligit. qd idicat acutū aliqd & angustū. Geon quoq; p egyptū fluēs: ostēdit eū q nobis ab oriēte redditur quem grāci appellant nullum. Cap. III.

A Eus igit adā & mulierē ex aliis qdē plātatiōibus gustare pcepit. De prudētiā uero plātatione uoluit abstinere: prādicēs cōtingētibus ex ea pditionē esse uetūrā. Et dū illo tpe cūcta aialia cōcordaret: serps cohabitās cū adā atq; muliere iudiā habuit: ī gbus eos arbitrabat eē foelices obediētes utiq; pceptis dei. Quos reputās p ī obediētiā calamitatis succūbere: p suāsit mala uolūtate mulieri: ut de prudētiā plātatiōe gustaret dicēs ī ea esse boni maliq; cognitionē. Quo factō: beatā eis uitā: & cui nihil diuināe cognitiōis deesset dicebat accedere: & seduxit qdē mulierē: ut dei mādātā cōtēneret. Quā cū ex illa plātatiōe gustasset: & tali epulatiōe gauderet: et ade exide ut uesteret p suāsit. Quo factō: semetipsos cognouerūt eē nudos: cōfusiōeq; manifestā habētes: tegumētū sibi met regrebāt. Illa nāq; plātatio cā acūmīs erat & itellectus. Foliis ergo fici semetipsos opuerūt: & hāc genitalibus opponētes: uidebāt sibi ī his magis esse foelices quā prius reputabāt se difficilius iuenire. deo autē in hortū ueniēte: adā ne ad eius uēiret colloquū: cōsciū īiquitatis suā discessit. Deus itaq; itendēs qd egerat: cām regrebat pp quā prius eius allogo delectaret: postea uero refugeret atq; cōfūderet. Illo ergo nihil loquēte: eo q se cognouerat dei trāsgressū fuisse mādātū: deus ait. Mihi qdē de uobis notū est: quēadmodū foelicē uitā extra oīum maloz passionē habueritis: nulla sollicitudine aīum uestrū cōturbāte: cū uobis sponte ad fruendū & ad uoluptatis abūdantiā oriētē uniuersā: me puidēte uirētia sine uestro labore & miseria: sed nūc male prāsentibus senectus uelox uobis adueniet: & non lōga uita succedat: quoniā mihi cōtumeliā tali uolūtate fecistis: mea mādātā puaricādo. Neq; enī uirtutis cā taciturnitate cōstringeris: sed mala cōscientia retineris. Adā uero peccati ueniā postulabat: rogabatq; deū: ne eū nimis affligeret: & de facto cōiugē accusabat: dicēs se ab ea seductū deliquisse. Quē rursus de serpēte q eā seduxerat quārebat. Deus autē adam uictū cōsilio mulieris: pene subiecit: prācipiēs terrā ne qēq; eis spōte pferret: sed laborātibus & opatione cōtritīs: alia quidē fruges daret: alia denegaret. Eū uero partu & cōceptionū doloribus castigauit: quō adam ī quibus ipsa fuerat a serpēte decepta seducēs: calamitatibus iplicita. Abstulit & serpēti uocē: iratus eius malignitati quā gesserat ī adā: & uenēnū ei sub līgua ponēs: q eēt homībus inimicum: prācepit ut mulier eius capiti plagas inferret: ille uero iacens hominibus esset aduersus: & interitum faciliē eis p uīdictā portaret. Quē etiā pedibus priuauit: ut uolutatus ī puluere traheret. Et deus qdē hāc eos pati prācipiēs: trāsmigrauit adā & eū ex horro ī aliā regionē. Cap. IIII.

A Ati sunt autē eis filii duo masculi: quoz unus qdē prior appellabat cain: qd nomē itēptatū significat possessionē. Abel uero secūdus: qd significat: nihil hoc. Quibus nate sunt etiā filia. Germāi siquidē diuersis studiis luctabāt. Abel quidē iunior iusticiā colebat: & in oībus quacūq; gerebat: deū putabat esse prāsentē: uirtutiq; pspiciebat: cuius erat cōuersatio pastoralis. Cain autē erat circa alia malignissimus: & ad lucra solummodo semp intētus. Terrā arare primus cōpit: & fratrē huiusmodi cāsa pemit. Nā cū eis placuisset sacrificare deo: cain quidē de culture germiationibus optulerat fructū: abel autē lac: & primogenita gregū: agnū deus potius in hoc sacrificio delectatus est: q spontaneis & naturaliter ortis fructibus fuerat honoratus: & non in illis quā ex inuētiōe hoīs auari nata uidebāt. Quā ppter cain īdignatus: eo q abel fuisset ei a deo ppositus: fratrē interemit. Quē cū necasset: & mortuū occultaret: credidit latere cōmissum. Deus autē sciēs qd erat factū: uenit ad cain: de fratre pquirens ubi eēt: q eū diebus plurimis nō uideret: dū cātero tpe illū cū eo cōuersari īspiceret. Cain autē hesitās: nec habēs qd deo potuisset dicere: p se q prius se q frēm nō uiderit dicef cogitaret: cū domū uehemētē īstaret & pscrutaret: īdignatus ille: nō se eē pedagogū nec custodē eius: nec actū fratrīs affatus est. Deus ergo repēte cain īcrepauit itēptorē fratrīs effectū: & ait. Ammiror si de fratre nescis dicere quid factū sit: quē ipse pemisti: Cui tamē sacrificiū celebranti: atq; pscēti: ne ob hoc irā suscipiet: seuiorē penā homicidii relaxauit: maledictūq; esse cōstituit & eius sobolē usq; ad generatiōē septimā miatus est eē puniēda: & ex illa terra eū cū uxore piccit. Quo formidāte: ne bestiis capiēdus icideret: & eo mō periret: iussit ut nihil triste de tali cogitatiōe metueret: nec enī ei ppterea mali qēq; eueiret p bestias: ac p oēm terrā eū sine formidie signo ei posito quo notus fieret: abire pcepit. Multā ergo pagras terrā cū sua uxore cain collocatus ī loco q naida nūcupat: ubi moratus ē: quo ēt ei filiū nati sūt. At uero penā illā nō habuit p emēdatōē: sed p icremēto mali: libidinēq; potius nutrit ī corpore: licet cū iuria secū cōmoratiū hāc hret: augēs domū multitudie pecuniāq; ex rapinis & uiolētiā cū gestat. Ad luxuriā quoq; & latrocinia suos familiares iuitās: quoz doctor in

cælestis studiis erat: & simplicitatē quidē cum qua prius uiuebāt hoīes adinventione mensuræ & ponderum pmutauit: integrāq; eorū uitā ex eaz rerū ignorantia & magnanimitate ad calliditatē corruptionēq; pduxit. Termios terræ primus posuit ciuitatēq; cōstituit: murisq; muniuit: illicq; coegit suos conuenire domesticos. Hanc ergo ciuitatē ab enoch filio suo seniore enoichā appellauit. Enoch uero irath filius fuit: ex quo maiuahel: cuius fuit filius matufahel qui habuit filiū lamech: cui filii & filiae septē & septuaginta fuerūt ex duabus uxoribus eius nati sella & ada. Hoz iobal quidē qui fuit de ada, tabē sacula fixit: & greges amauit: tubal consanguineus eius existēs: musicam coluit: & psalteriū: citharāq; laudauit. Tubalcain qui ex altera natus est: fortitudine cūctos excellēs: res bellicas decēter exercuit: ex hīs etiamq; ad libidinē attinēt corporis enutriuit: ferrariā artē primus inuenit: habuitq; sororē noīg noemma. Et quoniā lamech diuinas res sapiēter sciens: uidebat se subiacere pene cain ob necē fratris: hoc suis uxoribus idicauit. Adhuc autē uiuēte adam: cōtiguit cain sobolē p successionē esse nequissimā: & aliū alio peiorē existere: qui utiq; ad bella icontinētēs erant & ad latrocinia pperabant. Si quis eoz sēgnis esset ad effundendum sanguinē: aliis rebus pessimis imminēbat: cōtumeliā faciens & auarus existens. Adam uero qui primus de terra factus est: & de quo nos exigit ratio adhuc habere sermonē: abel quidē extitit cain autē ppter necē eius effugato: de procreatiōe filioz cogitabat: & uehementer eū generationis amor habebat: agentē annos ducētos & triginta: sup quos alteris uiuēs septīgētis defunctus est. Fuerunt autē ei & alii filii plurimi: inter quos etiā seth: sed de aliis quidē longum est dicere: conabor uero de seth dicere tantummodo. Is namq; nutritus & pueniens ad ætatē quæ iam posset ea quæ sunt bona discernere: uirtuti studuit: & cū fuisset uir egregius: imitatores sui filios dereliquit. Illi quoq; omnes cū boni fuissent orti: in eadē terra sine uexatione uiuentes: felicissime cōmorati sunt: nihilq; eis usq; ad uitæ terminum crudele prouenit. Disciplinam uero rerum cælestium & ornatum eaz primitus inuēserunt: & ne dilaberentur: ab hominibus quæ ab eis inuenta fuerant: aut antequā uenirent ad cognitionem depirent: cum prædixisset adam exterminationem rerum omnium: unam ignis uirtute: alteram aquaz ui ac multitudine fore uenturā: duas facientes colūnas: aliam ex lateribus: aliam ex lapidibus ambabus quæ inuenerant conscripserunt: ut & si constructa lateribus exterminaret ab ymbribus: lapidea permanēs præberet hominibus scripta cognoscere: simul & quia lateralem aliā posuissent: que tamē lapidea permanet hæcenus in terra syria. Et isti quidē septem generationibus permanserunt: deum iudicantes esse dominum omnium: & ad uirtutem semper insipientes.

Cap. V.

Einde tempore procedente de paternis solemnitatibus ad mala pgressi sunt: neq; legitimos honores ulterius p̄bētes deo: neq; circa hoīes iusticiæ uerba faciētes: sed zelū quem prius habuerunt pro uirtute: in duplam maliciam postea per ea quæ gerebant monstauerunt. Ob hoc itaq; contra se deū irritauerūt. Nam multi angeli dei mulieribus coeuntes iniuriosos filios genuerunt: qui omne bonum despicientes propter confidentiā fortitudinis similia his qui dicti sunt a græcis gigantes ppetrare traduntur. Noe autem grauiiter ferens eorum actus: & habens eorum consilia nimis in grata: agebat ut ad meliora eorum mentē actusq; transferret. Cum ergo uideret nō acquiescentes ad talia: sed uehementer eos maloz libidine detineri: metuens ne ipsum quoq; cum uxore & filiis & suis omnibus interficerent discessit ab ea terra. Deus itaq; Noe quidem iusticiam dilexit: condemnauit autem non solum illorum maliciam: sed omne genus humanum. Quod dum ei disperdere placuisset: & aliud constituere genus malignitate priuatum: & minuire hominum uitam: annisq; non quantis prius uiixerant: sed usq; ad centum. xx. annos esse mensuram: tunc aridam conuertit in maria: & sic uniuersi inūdatione perierunt. Noe uero liberatus est solus: dicente ei deo: ut sibi fabricam ad salutem huiusmodi faceret id est arcam quattuor cameras habentem: & longitudinem cubitorum trecentorum: quinquaginta uero latitudinem: & triginta altitudinem: in quam cum matre filioz: & eorum uxoribus introiuit. Et alia quidem quæ sibi pro solatio uitæ erat necessaria posuit cūctorumq; animalium ad seruandum genus eorum: masculos simul ac foeminas pariter introduxit: aliorum uero animalium numerum septuplum. Erat itaq; arca parietibus atq; camera fortis: ut ex nulla parte fluctuaret: nec aquæ uolentia uinceretur. Et noe quidem cum suis ita saluatus est. Erat autem & ipse quidem ab adam decimus lamech uero filius: cuius pater fuit matufahel. Hic fuit ex enoch qui fuit iareth: iareth autem fuit ex malaleel: qui de cainan natus est: qui fuit ex enos cum sororibus plurimis. Enos uero seth filius fuit: qui natus est ex adam. Contigit quoq; hæc passio sexcentesimo anno natiuitatis noe mēse secundo: qui a macedonibus dyo nūcupatur: ab hebreis autem marachar: seu anmarfuane. Hic enim in egypto anū constituerunt. Moyses autē nisan mensem qui est xanticus: primum in festiuitatibus definiuit: quo ex egypto

N. Angeli dei.
et se ipsos per
p̄bent. petro
che offendo della
saccente. Di. arch
suono allena
da quello in uis
es in bona et amor
di bio. con dice
il qualis dea
netheraniche nel
cap. di uis.

hebreos eduxit. Hic ergo apud eum etiam in cunctis muneribus diuinis ualde pollebat: in uen-
ditionibus aut & emptionibus: & alia gubernatione prioris seculi decreta seruauit. Pluuia uero
inchoasse dicit die septima & uigesima die presentis mensis: & usque ad hoc tempus ab adam qui
primus creatus est, anni fuerunt duo milia: sexcenti quinquaginta sex. Quod tempus in sacris li-
bris conscriptum: multa integritate signatum est: una cum natiuitatibus insignum uiro-
rum simul & terminis. Adam siquidem cum esset ducentorum annorum & xxx. seth filius natus est:
qui nongentos & xxx. uixit annos. Seth centesimo & quinto anno genuit enos. Qui cum quinq; &
nongentis uixisset annis: caine filio suo diligentiam tradidit rege: quem genuerat anno nonagesimo.
Hic uixit annis. xii. & nonagitis. Caine cum uixisset. x. & nongentis annis: malaleel filium dereliquit: an-
norum septuaginta. Iste malaleel cum uixisset nonaginta: & octingentis quinq; annis defunctus
est: iareth filium derelinquens: quem genuit cum. lx. iam & centum esset annorum. Cui octo & lx. sup-
hæc & nongentis annis uiuenti: enoch filius successit: natus cum. lx. duob; & centum annorum pa-
ter eius existeret. Qui uiuens trecentis. lxx. annis: discessit ad deum. Unde non finis eius inueniri
esse conscriptus. Matusalas autem enoch filius quinto ei & centesimo anno natus: lamech filium
habuit cum esset annorum. lxxvii. & centum: cui tradidit principatum quem ipse tenebat annis non-
gentis sexaginta & nouem. Lamech itaque cum habuisset principatum annis septingentis & septem
Noe suum filium rerum præceptor ostendit: qui de lamech natus est agente: annum ætatis secundum
& octogesium: quique quinquaginta & nongentis annis rerum extitit præsul. Isti uero anni qui col-
lecti sunt: tempus quod prius conscriptum est cõpleuerunt. Nullus itaque perscrutetur priscorum fines
quando cum suis filiis: eorumque uis aut attanis suam quis extendebat ætate: sed tantum ortum genera-
tionis eorum intendat. Igitur decernente deo: & incipiente pluuia: aqua cunctis diebus. xl. ferebat:
ita ut usque ad quindecim cubitos transcenderet terra. Quod propterea factum est: ne plurimos fugæ
ocasio liberaret. Quiescente aut pluuia: aqua uix centum quinquaginta diebus defecere: quasi me-
se. vii. Quo istate paulatim inchoauit latere herba parere. Deinceps dum arca circum summitatem cuiusdam
montis in armenia constituti sedisset: intelligens noe aperuit eam: & respiciens modicam terram circa
eam in spe meliore constitutus: tunc quidem siluit. Post paucos uero dies aqua amplius recedente
misit coruum uolens agnoscere: si quid etiam aliud terræ fuisset ab aqua derelictum: & ad egrediendum
iam tutum esse uideretur. Qui cuncta reperiens inundantia non regressus est ad noe. Post septem
ergo dies columba quam miserat ut aliquid de terra cognosceret: lutulenta remeante simul & ramum
oliæ portante: cognoscens terram diluuii liberatam: manensque adhuc. vii. aliis diebus: animalia ex
arca dimisit: & ipse cum generatione sua simul egressus: sacrificansque deo cum suis epulabatur.
Hunc autem locum armeni egressorium uocant: illic enim arcæ saluatæ reliquias nunc usque pu-
ciles ostendunt. Huius uero diluuii & arcæ memoriam faciunt omnes qui historias barbaricas
conscripserunt: quorum unus berossus chaldeus narrans de diluuiio: taliter est affatus. Dicitur &
nauis eius quæ in armeniam uenit: circa montem chordicum adhuc aliqua pars esse: & quosdam
bitumen exinde tollere: quo maxime homines ad expiationes utuntur. Meminit autem eorum & hie-
ronymus egyptius: qui antiquitatem phœnicis noscitur descripsisse. Sed & manasseus damascenus
in nonagesimo sexto historiarum libro ita de eis dicit. Est & super miniadam excelsus mons in
armenia: qui parisi appellatur: in quo multos confugientes: sermo est diluuii tempore liberatos &
quedam simul in arca deuectum in montis oculæ uenisse summitatem: lignorumque reliquias mul-
to tempore conseruatas. Fuit autem iste quem etiam moyses legislator iudeorum scripsit. Cap. VI.

Noe uero metuens: ne per annos singulos diluuium terræ deus induceret: humanum genus
decernens omnino deleri: fana incendens omnia: supplicabat de cætero deum pro statu
priori: ut nullam ulterius huiusmodi uastationem super eam induceret: quo periret genus
omne animalium: sed punitis malis perceret eis qui propter bonitatem fuerant derelicti: & decreuerunt
mala uitare: nam infortuniores scilicet essent ab illis & peiori afflictione damnati si non saluarentur
ad integrum sed magis alteri diluuiio seruarentur: cum priores quidem terrorem experimentumque
uidissent: posterius uero perditionem nouissimam sustinerent: rogabantque ut eius hostias propiciis
suscipere dignaretur: & nullam iracundiam similem ulterius terra susciperet: ut eius opibus im-
pugnati & ciuitates constituentes uitam habere possent fortunatorem: & nullo bonorum quibus ante
hymen adepti fuerant fraudarentur: ad longam utique senectutem & uitam longitudo peruenirent. Cap. VII.

Noe ergo has effundente preces: deus pro iusticia uirum diligens annuit: ut eius uota ad
finem usque perduceret: neque defunctos dicere ipse se perdidisse sed penam præ malicia pro-
pria pertulisse: neque ut tales essent homines qui ita perderent fuisse factos cum utique ca-
pitulis eis nosset esse principum: neque donasse uitam quæ corruptioni delectaret: sed per quam contumelia ipsi
me pietati & uirtuti fecerunt: per ea quoque compulerunt me ut poenam hanc eis inferrem. Cessabo

219
4
nanq; de cætero post hanc iram ab eis pro suis iniquitatibus pœnas exigere: & multo potius te rogante: & si in aliquo amplius aliquando peccauerit: iam nō opus erit hymbrium magnitudo: neq; enim aq; ulterius terras ita rigabo. Moneo tamen ut ab humana nece omnes abstineant: & sint ab homicidio puri: facientes quippe tale aliquid: punituri sunt. Vltimi uero cunctis aīalibus his ut uultis: & desiderium quisquis habuerit: dominos enim uos omnium esse feci terrenorū: & natalium: & quacūq; uolatilē habent motū: & in aere quacūq; uegetā abstinētes a sanguine in quo est anima. Designo autē uobis futuram requiem arcu meo. Arcus enim dei apud illos ris esse putatur. Et deus hæc quidem dicens atq; promittens: siluit.

Cap. VIII.

Noe uero cum uixisset post diluuiū trecentis & quinquaginta annis: omne tēpus foeliciter agens mortuus est anno uitæ suæ nongentesimo quinquagesimo. Nullus ergo ad uitam modernam: & annorū breuitatem quibus nūc uiuimus uitā cōparans antiquorū: putet falsaq; de illis sunt dicta: & ex eo q; nūc uita tāto nō ducat tēpore: credat neq; illos ad uitā illius longitudinē peruenisse. Illi nanq; cū essent religiosi: & ab ipso deo facti: & cū eis pabula oportuna ad maius tempus existerent preparata: tantorū annorū circulis rite uiuebant. Deinde ppter uirtutes & gloriosas utilitates quas iugiter perscrutabātur. i. astrologiā: & geometriam: deus eis amplius uiuendi solacia condonauit: q; nunq; ante adiscere potuissent nisi sexcentis uiuerēt ānis. Per tot enim ānorū curricula magnus annus impletur. Testes autē mei dicti sunt: omnes qui antiquitatem apud græcos & barbaros cōscribere maluerunt. Nam & manethon qui descriptionē fecit egyptiorū: & Berosus qui chaldaica deflorauit: & mochos & estius: ad hæc & Hieronymus egyptius qui phœnicam disposuerunt: concordant cum meis dictis. Isiodus quoq; & egatheus: & hellæcus: & acusilaus: & iter hos ephorus: & nicolaus i historiis suis memoriā faciūt ātiquorū ānis mille uiuentium. De his itaq; sicut singulis gratū est: ita cōsiderent. Filii autē noe tres erant Sem Cham & iaphet: qui ante centum annos diluuii fuerant generati. Hi primum de montibus ad campestria descenderunt: ut habitaculum illic haberent: & alios ualde metuentes ppter diluuium ad campos descendere & segniter habentes: ab excelsis locis ad inferiora uenire cogerūt: quippe ut eorū fiduciā imitatores existerent. Et campus quidem in quo prius habitauerunt: sennar appellatur. Deo autem iubente eos ad crementum hominum peruenire dispersi sunt: ne inter se dissensiones efficerent sed ut multa terrarū inhabitantes spacia: abundantia fructuum potiretur. Qui cum essent ineruditi: & deo inobedientes existerent: in calamitatibus incidentes: sua grauiter peccata senserunt. Et quia iuuentutis multitudine seruebāt: rursus eos deus a semet ipsis migrare fecit: quoniam non illius propitiatione putabant se bona habere: sed propriā fortitudinē sibi putabāt cām esse diuitiā. Vnde apposuerunt ut uolūtati dei iobediētes existerēt: putātes q; p iuidiā eius ab alterutris migrarēt: ut diuisi facilius possent subiugari deo. Cap. IX.

Fecit autem eos esse elatos ad iniuriam dei & cotemptum nēbroth filius cham: filii noe. Qui cum esset audacior & manufortissimus: suadebat eis: ut non deo ascriberent: quia hominibus per illum foelicitas eueniret: sed quod eis propria uirtute præberet: & cognatos generis sui ad causam tyrannidis aduxit: solus ipse psumens homines a dei timore reuocare: & spem suam in propria uirtutē reponere: ulciscq; se dementes in deum putabant: interminatē ferre diluuiū terræ. Ob quā causam turrim altiore edificādā suadebat: ubi aqua nō possēt ascendere. Multitudo autem pna erat: ut nēbroth præceptionibus obediret: graue putantes seruitiū obsequi deo: & turrim edificabant in nullo sua studia deferentes. Sumebat ergo altitudo facilitatem: & plusquā sperare quis posset: multis manibus fabricata crescebat. Latitudo tamē ita erat fortissima: ut prope eā respicientibus longitudo uideretur imminui. Edificabat autem ex latere cocto colligato ex bitumine: ne forte penetraretur: ac solueretur aquis. Sic illos insipientes deus intendens exterminare omnes non decreuit: quomodo nec aliis dudum perditis formidabant: sed discordiā illis imisit diuersarū linguarum: ut per multas absōnasq; uoces intellectu carere potuissent. Locus autem in quo turrim edificabant: nūc babilon uocatur: dicta propter confusionem quā circa locutionem suam tunc habuerunt. Hæbrei nanq; babel confusionem appellant. De hac uero turri diuersisq; uocibus hominum meminit & sibylla dicēs. Cum oēs hoies unius uocis existerent: quidā turrim edificauerunt excelsam: tāquā ascensuri per eam i cælū. Dii uero imitantes uentos: euerterunt turrim: & uocē propriam unicuiq; partiti sunt: propterea & uocari contigit babiloniā ciuitatem. De campo quoq; qui uocatur sennar i regione babilonis: meminit estius ita dicens. Qui de sacerdotibus sunt erepti iouis sacre fumentes in sennar babilonis uenerunt.

Cap. X.

Diuisit autē post hæc diuersitate linguarū migrationes agētes ubiq; & terrā apprahēdētes unusquisq; foelicem: & ad quā eos deus deduceret: ita ut omnis terra per eos compleret: